

Meta evaluatie zelforganisaties Fonds 1818

“De zin en onzin van Zelforganisaties”

Onderzoek naar resultaten van door Fonds 1818 ondersteunde projecten van zelforganisaties in de periode 2011

Rien van der Velden, Irene Davids, Rachida Soussi
Juni 2012

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1; Inleiding

Hoofdstuk 2; Wat is een zelforganisatie?

Hoofdstuk 3; Aanpak meta evaluatie Zelforganisaties

Hoofdstuk 4; Beleid Fonds 1818 zelforganisaties in historisch perspectief

Hoofdstuk 5; Huidig beleid overheden en ontwikkelingen

Hoofdstuk 6; Overzicht projecten

Hoofdstuk 7; Conclusies uit analyses

7.1 Kwantitatieve conclusies t.a.v. projecten van zelforganisaties 2011

7.2 Inhoudelijke conclusies uit de analyse van gehonoreerde projecten 2011

7.3 Succesfactoren

7.4 Aanbevelingen en wensen uit het veld

Hoofdstuk 8; Gesignaleerde ontwikkelingen

Hoofdstuk 9; Conclusies en aanbevelingen

Bijlagen

Bijlage 1	Geraadpleegde bronnen
Bijlage 2	Inhoudelijke analyse per project
Bijlage 3	Vragenlijst interviews
Bijlage 4	Deelnemers interviews en expertmeeting
Bijlage 5	Verslag expertmeeting

1. Inleiding

Fonds 1818 heeft sinds zijn oprichting vele projecten van zelforganisaties financieel ondersteund. En terecht; deze projecten passen bij uitstek bij de uitgangspunten van het fonds: het steunen van projecten die mensen in staat stellen zelfstandig en gelijkwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Het is zinvol om eens in de zoveel tijd stil te staan bij de ondersteunde projecten, en vast te stellen of daarmee is bereikt wat ermee beoogd werd; of de wijze van ondersteuning en de gehanteerde criteria nog steeds effectief en zinvol zijn; en/of er wellicht nieuwe ontwikkelingen zijn die voor het beleid en de werkwijze van Fonds 1818 van belang kunnen zijn: een meta-evaluatie.

Vanuit bovengenoemde doelstelling zijn de door Fonds 1818 in 2011 ondersteunde projecten vanuit zelforganisaties onder de loep genomen. In deze notitie zal eerst worden ingegaan op het begrip 'zelforganisaties'. Vervolgens wordt de aanpak van deze meta-evaluatie toegelicht.

Daarna volgt een overzicht van de projecten die zijn onderzocht, en vervolgens zal een toelichting worden gegeven op de kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (die in de bijlagen beschreven staan). We geven een weergave van de veranderingen binnen het gemeentelijke beleid voor wat betreft subsidiering van zelforganisaties. Een uiteenzetting van ontwikkelingen binnen zelforganisaties zelf geven we aan de hand van persoonlijke gesprekken met een twaalftal zelforganisaties en uitspraken die gedaan zijn tijdens een expertmeeting over 'de zin en onzin van zelforganisaties'.

Vanuit de analyse en toelichting zijn tenslotte conclusies en aanbevelingen beschreven.

2. Wat is een zelforganisatie?

Onder een zelforganisatie verstaan we bij Fonds 1818 een rechtspersoon (vereniging of stichting) die opgericht en bestuurd wordt door etnisch culturele gemeenschappen en die functioneert op basis van de inzet van vrijwilligers. Deze vrijwilligers zijn vaak de eigen betrokkenen en oprichters van de organisatie. In encyclo.nl staat de volgende definitie: *“een groep die georganiseerd is rond een bepaald probleem; de leden hebben zelf met dit probleem te maken”*. Natuurlijk is niet elke organisatie ontstaan vanuit een probleem. Wel kun je spreken van een behoefte die niet door bestaande organisaties wordt voldaan. Daarop besluit men zelf een organisatie op te richten en te voldoen aan die behoefte die vaak ook bij andere mensen van dezelfde culturele achtergrond leeft. Een zelforganisatie is niet direct een migrantenorganisatie maar in de praktijk gaat het vaak wel over deze groepen. Dit zijn de groepen mensen die al sinds jaar en dag eigen organisaties oprichtten. In sommige groepen wordt het gezien als een must omdat op die wijze de achterban kan worden aangesproken en bereikt. Reguliere organisaties en gemeenten hebben jaren gretig gebruik gemaakt van zelforganisaties om bepaalde groepen mensen in de samenleving te bereiken. Daarmee nemen zij een zeer belangrijke positie in het maatschappelijke veld.

De doelgroep van een zelforganisatie is bij oprichting vaak een groep mensen met een bepaalde culturele achtergrond, de oprichters zelf zijn onderdeel van deze groep. Zelforganisaties benoemen zelden heel specifiek één doelgroep waar zij zich op richten maar organiseren vaak activiteiten voor verschillende doelgroepen zoals jongeren, ouderen, mannen of vrouwen. De activiteiten zijn zeer divers, van huiswerkklassen tot wijkfeesten, van computerlessen tot een theatervoorstelling. De verschillen tussen zelforganisaties zijn net zo groot als de diversiteit aan culturen in ons werkgebied. De meeste organisaties worden nog altijd gedraaid door vrijwilligers en hebben een bestuur dat tijdens activiteiten zelf ook actief is. Vaak draait de hele organisatie op één persoon (oprichter) of een kleine groep vrijwilligers (bestuur). Zij zijn als het ware ‘belangenbehartigers’ van de groep/achterban. Er zijn zelforganisaties die spreekuren organiseren om hulp te bieden aan mensen die de taal niet machtig zijn of niet weten waar ze terecht kunnen met hun vraag of behoefte. Zij hebben dus in sommige gevallen een verwijfsfunctie en zijn erg nuttig voor zowel de burgers als voor de reguliere instanties.

Wij ondersteunen de zelforganisaties op basis van drie rollen die een zelforganisatie kan vervullen. Deze zijn:

- het versterken van de eigen culturele identiteit;
- het functioneren als netwerkpartner voor reguliere instanties om bepaalde groepen te bereiken;
- het bevorderen van de integratie en emancipatie van de eigen achterban in de samenleving.

In de praktijk blijkt het moeilijk om de effecten van activiteiten die moeten bijdragen aan het verwezenlijken van deze rollen van zelforganisaties duidelijk te meten. In veel gevallen vergen integratie- of emancipatieprocessen veel tijd, moeite en inspanning. En het is maar de vraag of wij meetbare resultaten mogen verwachten van zelforganisaties als zij daar niet genoeg toe geëquipeerd zijn. Het zijn immers vrijwilligersorganisaties.

3. Aanpak

Deze evaluatie is tot stand gekomen via de volgende stappen:

- Inventarisatie van door Fonds 1818 beoordeelde projecten van zelforganisaties in ons werkgebied in 2011.
- Bestudering van onderzoeken met betrekking tot resultaten en succesfactoren van projecten van zelforganisaties.
- Bestudering van beleid van gemeenten uit het werkgebied. Gesprekken gevoerd met beleidsambtenaren → alles verwerkt in gespreksverslagen.
- Dossier onderzoek: Lezen projectbeschrijvingen en –adviezen, en de ontvangen evaluaties. Op basis hiervan conclusie per project: geslaagd of niet geslaagd.
- Persoonlijke gesprekken met twaalf zelforganisaties → alles verwerkt in gespreksverslagen.
- Expertmeeting met elf deelnemers uit het werkveld, geen zelforganisaties. De belangrijkste conclusies hiervan in een verslag gezet.

4. Beleid Fonds 1818 zelforganisaties in historisch perspectief

Bij de start van Fonds 1818 in 1992 werden zelforganisaties niet gesteund. Dit was vanuit de gedachte dat allochtonen uit het werkgebied niet hebben bijgedragen aan het vermogen van Fonds 1818. Halverwege de jaren '90 is het beleid hierop aangepast en is er een spreekuur gestart in het oude Volksbuurtmuseum (tegenwoordig Culturalis) in de Haagse Schilderswijk speciaal voor zelforganisaties. Na een jaar wisten de meesten het fonds wel te vinden en is dit gestopt.

In 2003 is in het bestuur de notitie "Beleid Fonds 1818 voor zelforganisaties van allochtonen in onze pluriforme samenleving" besproken en onderschreven. Deze notitie is nooit omgezet in een beleidsnotitie. De beleidsvoorstellen zijn afgelopen jaren wel gebruikt als beleidskader bij aanvragen van zelforganisaties. De notitie was tot stand gekomen op basis van o.a. het volgende onderzoek;

- Onderzoek HOF naar de verschillende zelforganisaties in Den Haag. Dit heeft geresulteerd in de reader "*Een beeld van Haagse zelforganisaties van migranten*".
- Onderzoek Verwey-Jonker Instituut naar zelforganisaties van allochtonen, gemeentelijk integratiebeleid en mogelijkheden voor donatiebeleid van Fonds 1818. Dit onderzoek met de titel "*Geef ze de ruimte*" is uitgevoerd door Drs. Henk Jan van Daal.

Fonds 1818 heeft de onderzoeksresultaten in 2002 met een debat gepresenteerd in discussie centrum Debatterij en daarnaast de conferentie '*Innovatie in de multiculturele samenleving*' georganiseerd met als doel netwerken te verbreden en nieuwe netwerken op te bouwen in de multiculturele samenleving en op deze manier input te krijgen voor het beleid. Een en ander resulteerde in de volgende beleidsvoorstellen:

Fonds 1818 ondersteunt projecten/activiteiten van zelforganisaties die vanuit hun eigenheid proberen te emanciperen en integreren in onze samenleving. Randvoorwaarden zijn o.a. een open organisatie met voldoende bereik. Wanneer zelforganisaties erg gesloten zijn, alleen naar binnen gericht en zich afwenden van onze samenleving komen ze niet voor ondersteuning door ons Fonds in aanmerking. De ondersteuning naar zelforganisaties is als volgt te typeren:

1. Kleine zelforganisaties kunnen ondersteund worden met bescheiden donaties voor hun apparaat en hun activiteiten.
2. Projecten van zelforganisaties die met andere partijen in onze samenleving worden georganiseerd hebben onze voorkeur. Dit kunnen o.a. scholen, sportverenigingen en wijkverenigingen zijn. Ook aanvragen die door meerdere zelforganisaties gezamenlijk worden ingediend hebben onze voorkeur.
3. Activiteiten van zelforganisaties die bijzonder innovatief en experimenteel zijn krijgen onze maximale aandacht. Deze proactieve organisaties kunnen een daadwerkelijke bijdrage leveren aan integratie en participatie. Zij kunnen van ons Fonds organisatorische en strategische ondersteuning krijgen.

Verder wilde ons fonds aandacht hebben voor activiteiten in wijken waar spontane multiculturaliteit zich ontwikkelt. Ook wilden we een actieve rol spelen in het overdraagbaar maken van succesformules op dit terrein. Innovatieve projecten moesten hierbij speciale aandacht krijgen van bewonersvertegenwoordiging die recht deden aan de pluriforme samenleving. Ook moest er aandacht zijn voor projecten die de dialoog tussen verschillende bevolkingsgroepen in ons werkgebied tot stand bren-

Fonds 1818

gen. Verder was er de ambitie een aantal bijeenkomsten te organiseren met klankbordgroepen om het beleid op dit gebied te toetsen met relevante actoren.

In de afgelopen jaren is er een grote diversiteit aan projecten via allochtone zelforganisaties bij ons Fonds binnengekomen. De zelforganisaties vertegenwoordigen de meest diverse culturen. De kwaliteit van de aanvragen was zeer divers, van zeer goed onderbouwd tot (ook taalkundig) matig en ronduit slecht opgezet. Aanvragen konden concreet zijn in hun doelstellingen, twee voorbeelden:

- een praktisch voorlichtingsproject rond eerwraak vanuit een Koerdische zelforganisatie met een realistische begroting
- een aanvraag van een net opgerichte Afrikaanse zelforganisatie die een shelter wil realiseren voor tienermeiden in problemen en hiervoor alleen al een begroting indiende van ruim € 100.000,- . Organisatie had geen weet van wat er op het gebied van tienermeiden aan beleid en concrete projecten in ons werkgebied was

Veel organisaties dienden een aanvraag in zonder hulp van derden, sommigen werden ondersteund door organisaties als HOF, COS en Importante. Onderwerpen van de aanvragen zijn o.a.:

- De inventaris en inrichting van de eigen ruimte;
- Feesten en festivals die gericht zijn op een specifieke cultuur, bijvoorbeeld het Ghanafeest, viering Ketie Koti dagen (bevrijding van de slavernij in Suriname) en Newrozfestivals (Koerdische Nieuwjaar). Onafhankelijkheidsfeesten kregen geen financiële steun van het fonds;
- Filmfestivals zoals het Arabisch filmfestival en Turks filmfestival;
- Religieus/cultureel waren o.a. de iftarbijeenkomsten en holifestivals. Hierbij werden onze donaties verleend met de nadruk op de ontmoeting tussen mensen;
- Trainingsbijeenkomsten voor actieve vrijwilligers van diverse zelforganisaties;
- Symposia en conferenties, al of niet gekoppeld aan jubilea, waren er rond allerlei thema's. O.a. huiselijk geweld, rouwrituelen in verschillende culturen, wintirituelen, opvoedingsvraagstukken en (mannen)emancipatie;
- Internationale vrouwendagen;
- Huiswerkactiviteiten;
- Studiereizen waaronder een reis naar Suriname waarbij o.a. de positie van oudere migranten op het gebied van pendelen werd onderzocht;

De meeste door ons ondersteunde projecten waren kleinschalig van aard, veelal zonder actieve samenwerkingspartner(s). Bij grotere aanvragen was samenwerking met relevante organisaties een voorwaarde. Een actieve rol heeft het fonds gespeeld bij het zoeken naar een forum voor de positie van Afrikanen in ons werkgebied, o.a. in het actief mee organiseren van een zogenoemde Afrikaconferentie. In de afgelopen jaren is er op allerlei plekken gericht voorlichting gegeven aan zelforganisaties om ze bekend te maken met de fondsenwereld en ons Fonds.

5. Huidig beleid overheden en ontwikkelingen

Om een beeld te krijgen van wat er op het gebied van zelforganisatie momenteel speelt en speelde is er een korte inventarisatie gemaakt van het beleid bij de gemeente Delft, Den Haag, Leiden en Zoetermeer. Ook hebben we ons kort gespiegeld aan de aanpak buiten Nederland, in dit geval Berlijn.

Gemeenten in Nederland hebben inwisseling van intentie in de afgelopen jaren aandacht gehad voor zelforganisaties.

Zoetermeer

Zo werd in het verleden, maar in steeds afnemende mate, in Zoetermeer wel subsidie verleend aan zelforganisaties voor dialoog en ontmoeting. Te vaak bleek echter dat de organisaties naar binnen gericht waren en dat de activiteiten te veel voor de eigen achterban waren en daarmee onvoldoende bijdroegen aan emancipatie en integratie. Gemeente Zoetermeer is momenteel bezig met het schrijven van WMO-beleidsplan 2012 – 2016. Het woord integratie of integratiebeleid zal hierin niet meer voor komen. Er is alleen nog sprake van participatie. Het beleid is gericht op bevorderen van participatie c.q. het wegwerken van achterstanden. Etnische achtergrond is daarbij geen kwestie meer. Beleid voor ontwikkeling van interculturalisering, diversiteit en deskundigheid bij algemene instellingen moet nog concreter ontwikkeld worden.

Den Haag

Ook Den Haag heeft een actief beleid gehad in het subsidiëren van zelforganisaties die een jaarlijkse bijdrage konden krijgen in hun exploitatie en voor losse projecten aanvragen konden indienen. Veel aanvragen hadden een hoog feestgehalte. Dit beleid is afgelopen jaren afgebouwd, organisaties kunnen nu alleen bij Stadsdelen een subsidie aanvragen voor concrete activiteiten. Het risico bestaat dat zelforganisaties nu projectensubsidies aan gaan vragen om hun bestaansrecht te bewijzen t.o.v. de achterban of als middel om inkomsten te verwerven. Veel stichtingen worden bestuurd door families of vaandeldragers in de migrantengemeenschappen. Commerciële activiteiten werden afgelopen jaren te vaak verpakt als ontmoetingsactiviteit. Aan het nieuwe beleid met financiering via stadsdelen moeten alle partijen, ook de ambtenaren, nog wennen. In 2013 moet het op de rails staan. Speerpunten van het integratiebeleid in Den Haag zijn: taal leren, economische zelfstandigheid verwerven en maatschappelijk participeren. Er is in uitzonderingsgevallen ook ruimte voor cultuurbeleving. Eigen accommodatie wordt ontmoedigd. Het is nog even de vraag hoe men met verworven rechten omgaat bij organisaties als Federatie Eekta en stichting Yasmin.

Delft

Ook de gemeente Delft heeft gewerkt met specifiek beleid zelforganisaties. Basis hiervoor was de notitie zelforganisaties uit 2003 waarin de integratie van nieuwkomers in de Delftse samenleving centraal stond. Inzet richtte zich op het activeren van migrantengemeenschappen zodat ze actief kunnen meedoen in alle domeinen van het maatschappelijk leven. Per land werd 1 zelforganisatie ondersteund die representatief voor haar achterban was. Het ging in Delft om een 12-tal zelforganisaties. De zelforganisaties nemen verplicht deel aan de Werkgroep Migrant Communicatie (WMC). Verder werden burgerschapsinitiatieven ondersteund die de integratie vooruit helpen, o.a. van Pan-geea, en Youth for Christ t.b.v. de Antilliaanse gemeenschap. Er is een jaarlijkse waarderingssubsidie van € 3.300,-, dit wordt in de toekomst mogelijk minder. Het faciliteren van zelforganisaties zal minder worden in de lijn van de trend van specifiek naar algemeen. Het faciliteren van een eigen huis-

vesting op zich gaat er grotendeels uit, dit zal geleidelijk gebeuren. Accommodaties zullen in ieder geval door meerdere organisaties gebruikt moeten worden.

Leiden

In Leiden konden tot 2010 zelforganisaties jaarlijks een kleine budgetsubsidie van de gemeente krijgen aan de hand van een jaarplan. Vanaf 2010 moeten door zelforganisaties per afzonderlijk project subsidie worden aangevraagd. De gemeente heeft lang gewerkt met twee door haar geïnitieerde koepelorganisaties. Het Platform Vluchtelingenorganisaties Leiden en het Platform Samenwerkende Migrantenorganisaties, de platforms hadden een eigen ruimte aan het Eksterpad. De helft van huur/energie werd door de gemeente betaald, de andere helft moest zelf opgebracht worden. Organisaties werden ondersteund door een beroepskracht van LWO/Libertas met financiering van de gemeente. Deze begeleiding is gestopt. Ook is er geen subsidie meer voor exploitatiekosten eigen accommodaties migrantenorganisaties. Organisaties kunnen nu gebruik maken van de subsidieregeling Participatie en Ontmoeting (Leiden Ontmoet), van waaruit de gemeente activiteiten subsidieert die gericht zijn op participatie en ontmoeting. Hier kan maximaal € 5.000,- worden aangevraagd. Geconstateerd wordt dat in de afgelopen jaren de nadruk te veel lag op culturele activiteiten en te weinig op activiteiten die te maken hebben met participatie, werk, opleiding en gezondheidszorg. Organisaties voelen zich momenteel door nieuw beleid in de steek gelaten, de support is weg en er is geen waardering meer. Geconstateerd wordt in zijn algemeenheid dat de doelgroep zelforganisaties van migranten een van de eerste groepen is die door de crisis getroffen wordt vanwege een kwetsbare arbeids-/uitkeringspositie. Inkomen wordt een groot probleem; deze situatie kan tot grotere isolatie leiden.

Berlijn

Zelforganisaties in Berlijn hebben in deze stad een erkende positie binnen het actieprogramma “Viel-falt fördern – Zusammenhalt stärken”. Hierbij wordt een dubbelprogramma gerealiseerd.

1. Bestaande voorzieningen worden geïnterculturaliseerd
2. Via zelforganisaties maatschappelijke activering en deelname bevorderen

Bij projecten vanuit een zelforganisatie moeten deze in samenwerking worden gerealiseerd met een in het stadsdeel actief jongerencentrum, een sociaal- of cultureel centrum of een sportinstelling. Interesseterreinen Berlijn zijn o.a. intercultureel jongerenwerk, kadertrainingen, projecten rond conflictantering en mediation en intercultureel werk gericht op ouders. Hierbij staat het leren van vaardigheden en competenties centraal. Aanvragende organisaties moeten aantoonbaar competent zijn, hierbij is er wetgeving hoe organisaties moeten zijn opgetuigd. O.a. goede interne huishouding en boekhouding. De projecten die ondersteund worden zijn toetsbaar op effectiviteit en efficiëntie. Vanuit de gemeente vindt regelmatige controle en toetsing in de praktijk plaats. Etnisch overstijgende projecten hebben de voorrang. Als in het project werkbare methodieken succesvol zijn uitgetoet worden deze voor de stad verder ontwikkeld en gedocumenteerd. Hierbij worden verbindingen gerealiseerd met bestaande reguliere organisaties en andere zelforganisaties. Projecten voor hetzelfde doel worden maximaal drie jaar gefinancierd.

6. Overzicht projecten

In 2011 zijn er 85 projecten van zelforganisaties uitgevoerd met steun van Fonds 1818. 41 aanvragen in deze periode zijn afgewezen.

Voor deze evaluatie hebben wij allerlei activiteiten meegenomen, we hebben geselecteerd op het type aanvrager, namelijk zelforganisaties. Hierdoor konden we minder diep ingaan op de activiteiten zelf en konden ook niet per activiteit succes- en faalfactoren aangeven. Wel hebben we om die reden persoonlijke gesprekken gevoerd met zelforganisaties om naar de organisatie in zijn geheel te kijken en ons niet beperken tot één activiteit.

Totaal	132	100,0%
positief	85	64,5%
negatief	41	31,0%
terug	6	4,5%

Totaal binnengekomen aanvragen in 2011

festival, feesten, ontspanning	37	31,5%	€ 91.955,50
(cultuur)educatie	10	8,5%	€ 21.978,47
voorlichting/emancipatie/integratie	25	21,3%	€ 48.124,00
aanschaf materiaal	5	4,3%	€ 9.360,00
sport	2	1,7%	€ 1.950,00
culturele activiteiten	6	5,1%	€ 12.000,00
organisatieondersteuning	1	0,9%	€ 10.000,00
	85		€195.367,97

Positief beoordeelde aanvragen

Reden afwijzing	
Past niet in doelstellingen	18
Slechte aanvraag	7
Geen informatie geleverd, te laat	4
buiten werkgebied	4
Andere reden	8
Totaal	41

Afgewezen projecten

7. Conclusies uit analyses

7.1 Kwantitatieve conclusies t.a.v. projecten van zelforganisaties 2011

- ✓ 132 aanvragen binnengekomen, 85 gehonoreerd, 41 afgewezen, 6 teruggetrokken.
- ✓ De meeste projecten liepen in Den Haag.
- ✓ De meeste projecten hadden als doel een feest waarbij ontmoeting centraal staat.

7.2 Inhoudelijke conclusies uit de analyse van gehonoreerde projecten 2011

- ✓ Eén project is mislukt omdat het voorgenomen programma niet uitgevoerd is (Internationale Migrantendag door stichting Ubuntu / 111347).
- ✓ Drie projecten zijn matig geslaagd. De opkomst was weliswaar redelijk tot goed, maar het kostte veel moeite de doelgroep te motiveren. Het financieel draagvlak was zwak.
- ✓ Tien projecten zijn redelijk geslaagd. Doorgaans was het aantal deelnemers voldoende, alhoewel in een geval duidelijk minder dan gesuggereerd in de aanvraag. De rapportages gaven weinig inzicht in de behaalde resultaten en / of de wenselijke vervolgstappen. Als knelpunten gaf één organisatie aan dat er te laat begonnen was met de voorbereiding en financiering en dat er te weinig afstemming was (Culturele markt van De Chinese Brug en het Sarnami Huis / 110679).
- ✓ Dertig projecten zijn geslaagd. De kwaliteit van de verslaggeving was divers. Het is moeilijk na te gaan of de opgegeven resultaten (ook qua aantallen deelnemers) behaald zijn. Successen werden toegeschreven aan de inzet en kwaliteit van vrijwilligers, goede samenwerking en diversiteit aan deelnemers.
- ✓ Van negentien projecten zijn geen evaluaties ontvangen, in een enkel geval wel de eindafrekening.
- ✓ Elf projecten lopen nog.
- ✓ Van de overige twee projecten is geen evaluatie opgevraagd, het betrof een aanschaf.
- ✓ De criteria in het beleid van Fonds 1818 waaraan de projecten van zelforganisaties getoetst worden, zijn zo algemeen dat de meeste projecten in beginsel in aanmerking komen voor steun.
- ✓ Tevens kan geconcludeerd worden dat de evaluaties vaak laat binnen komen of niet veel zeggen over de sterke en zwakke punten van een project. De organisaties trekken niet vaak conclusies ten behoeve van vervolgstappen of nieuwe projecten.

7.3 Succesfactoren

Essentieel voor het slagen van een project:

- Een goede voorbereiding: opbouwen van een netwerk, samenwerking met andere instellingen en organisaties, is er behoefte aan het project? Wat is de meerwaarde ten opzichte van soortgelijke projecten?
- Plannen goed op papier hebben (probleemstelling/aanleiding, doelstelling, onderbouwing van benodigde financiering, dekking).
- Strakke planning.
- Financiers goed informeren en uitnodigen om activiteiten te bezoeken.
- Een goede selectie van vrijwilligers, vrijwilligers moeten ook echt iets kunnen bijdragen. Gebruik de kwaliteiten van vrijwilligers.
- Vrijwilligers een taak geven zoals coördinatie, financiën, pr, fondswerving enz.
- Vrijwilligers waarderen naar hun inzet. In plaats van een cadeaubon met z'n allen eens per jaar uit eten gaan o.i.d.
- Duidelijke grens trekken waar het vrijwilligerswerk ophoudt.

7.4 Aanbevelingen en wensen uit het veld

In de gesprekken met zelforganisaties, gemeenten en tijdens de expertmeeting is ook gevraagd naar aanbevelingen aan Fonds 1818. Dit leidt tot een inspirerende verzameling van algemene visies en aanbevelingen, en specifieke wensen, die wij hier in willekeurige volgorde heb opgenomen.

Aanbevelingen van zelforganisaties

- ✓ Maak gebruik van het netwerk o.a. door zelforganisaties te verbinden met (witte) reguliere organisaties. Bv op het gebied van kunst & cultuur.
- ✓ Blijf kennisbijeenkomsten, cursussen e.d. aanbieden ten behoeve van de professionalisering en organisatieondersteuning van zelforganisaties.
- ✓ Toon meer betrokkenheid door er te zijn, mee te lopen met een project, kritisch te zijn en mee te denken.
- ✓ Continueer het bestaande donatiebeleid.
- ✓ Organiseer (kennis)bijeenkomsten met vergelijkbare organisaties (vanuit fonds) rond een bepaald thema.
- ✓ Organiseer trainingen voor vrijwilligers en bestuursleden in de avonduren
- ✓ Help organisaties bij het versterken en borging van de continuïteit.
- ✓ Organiseer bijeenkomsten met meerdere fondsen en (zelf)organisaties zodat zij elkaar kunnen leren kennen. Zodat je een gezicht hebt bij een naam.
- ✓ Meer bemoeienis met de werkwijze van de Sesamadviseurs.

Aanbevelingen van deelnemers expertmeeting

- ✓ Versterk skills van de mensen die de zelforganisaties draaien. Deskundigheidsbevordering.
- ✓ Zelforganisaties waar het kan laten samenwerken.
- ✓ Resultaatgericht werken. Meer voorwaarden stellen en controle. Zodat zelforganisaties meer outputgericht gaan werken.
- ✓ Niet alleen ondersteunen met geld, maar ook deskundigheid. Zelforganisaties zouden onderling ook deskundigheid kunnen uitwisselen. Niet iedereen hoeft het wiel opnieuw uit te vinden.
- ✓ Niet altijd alleen maar bezig zijn met wat beter kan, maar ook met elkaar vieren wat al goed is.
- ✓ Betere infrastructuur, standaardiseren van de organisatie.
- ✓ Verslaglegging, professionele ondersteuning van administratie. Organisatie documenteren en veilig stellen voor nieuwe generaties.
- ✓ Zelforganisaties zouden een lange termijn visie moeten formuleren.

Aanbevelingen van gemeenten

- ✓ Draag bij aan samenwerking en “ontschotting” tussen organisaties en doelgroepen. Met de huidige bezuinigingen wordt samenwerking aantrekkelijker.
- ✓ Laat de middelen ten goede komen aan de nieuwste nieuwkomers die echt de weg nog niet weten en de taal niet machtig zijn.
- ✓ Laat samenwerking nog veel meer voorwaarde zijn in het ondersteunen van cultuuruitingen.
- ✓ Help zelforganisaties meer programmatisch te werken, steun deskundigheidsbevordering die daarop gericht is.
- ✓ Ondersteun alleen nog projecten waarin aan oplossingen gewerkt wordt. Er wordt teveel gepraat.
- ✓ Inventariseer wat migranten nodig hebben om uit hun achterstandspositie te geraken. Aanvragen toetsen aan wat zij bijdragen aan het opheffen van achterstanden.
- ✓ Wees kritisch op allerlei aparte aanvragen over mode-onderwerpen die op allerlei andere manieren aandacht krijgen, zoals mannenemancipatie.

- ✓ Organiseer informatie naar zelforganisaties toe over de eigen speerpunten.
- ✓ Behandel zelforganisaties net als elke andere reguliere organisatie, met vrijwilligers en al dan niet ondersteund door beroepskrachten.

8. Gesignaleerde ontwikkelingen

In de gesprekken met zelforganisaties, gemeenten en tijdens de expertmeeting kwamen een aantal maatschappelijke ontwikkelingen naar voren die van invloed kunnen zijn op toekomstige projecten van zelforganisaties. Ook in de ontvangen evaluaties en bestudeerde onderzoeken worden een aantal ontwikkelingen benoemd.

- ✓ De focus inzake zelforganisaties is verschoven van het behouden van de culturele identiteit naar integratie en meekomen in de samenleving.
- ✓ De bezuinigingen worden sterk gevoeld en de behoefte naar onafhankelijkheid van zelforganisaties ten opzichte van gemeenten begint groter te worden.
- ✓ In toenemende mate wordt het lastig om vrijwilligers, met name jongeren, te vinden om de kar te trekken. De oude garde beseft goed dat zij het niet eeuwig kunnen doen en willen het graag overdragen aan goede, capabele vrijwilligers.
- ✓ Gezien de veralgemenisering van het gemeentebestuur wordt het moeilijker om financiering te krijgen omdat men nu concurreert met de andere 'gewone' vrijwilligersorganisaties in de stad/buurt.
- ✓ Zelforganisaties hebben steeds meer behoefte aan deskundigheidsbevordering in de vorm van kennisbijeenkomsten al dan niet rond een bepaald thema (bv huiswerkbegeleiding).
- ✓ Steeds meer zelforganisaties trekken zich los van de oorspronkelijke culturele achtergrond en willen een organisatie zijn voor alle mensen ongeacht de cultuur. In de praktijk blijkt dit moeizamer te gaan.
- ✓ Het aantal zelforganisaties neemt, gezien de tweede en derde generaties van grote groepen, niet perse af omdat er weer nieuwe eerste generatie groepen bij komen (Oost-Europeanen, Afrikanen).
- ✓ Door een terugtrekkende overheid is de behoefte aan kennis over andere, nieuwe manieren van financieren groot.
- ✓ Zelforganisaties beschikken steeds minder over eigen ruimtes.

9. Conclusies en aanbevelingen

T.o.v. ons vroegere beleid stellen we voor bij het fonds de term zelforganisatie allochtonen niet meer te gebruiken. Dit heeft de afgelopen jaren zijn functie gehad in het specifiek beoordelen van aanvragen vanuit deze doelgroep maar vinden we nu niet meer relevant en van deze tijd. Bij toekomstige projecten moet de inhoud van het project bij beoordeling leidend zijn, niet de doelgroep op zich of de uitvoerder. Migranten/allochtonen als doelgroep van Fonds 1818 blijft gehandhaafd, maar alleen in combinatie met een van de andere prioritaire doelgroepen, zoals ouderen, gehandicapten, mensen in achterstandsposities e.d.

Als deze eerste en belangrijkste aanbeveling overgenomen wordt, heeft dat direct consequenties voor de aanvragen van zelforganisaties. Deze zullen dan ingedeeld worden naar de inhoud van het project en kunnen bij alle adviseurs terecht komen voor beoordeling. De samenleving is aan het veranderen en het diversiteitsaspect dringt in alle gelederen van de samenleving door. Dat betekent dat bv Hindoestaanse ouderen andere activiteiten prefereren als tijdsbesteding dan Hollandse ouderen. Laten we openstaan voor deze diversiteit.

Bijlagen

Bijlage 1	Geraadpleegde bronnen
Bijlage 2	Inhoudelijke analyse alle projecten van zelforganisaties in 2011
Bijlage 3	Vragenlijst interviews
Bijlage 4	Deelnemers interviews en expertmeeting
Bijlage 5	Verslag Expertmeeting 23 mei 2012

Bijlage 1

Geraadpleegde bronnen

Geef ze de ruimte

Een onderzoek naar zelforganisaties van allochtonen, gemeentelijk integratiebeleid en mogelijkheden voor donatiebeleid van Fonds 1818

Verwey-Jonker Instituut
Drs. Henk Jan van Daal
Februari 2002

Een beeld van Haagse zelforganisaties van migranten

HOF
2002

Huiswerkbegeleiding bij Dordtse zelforganisaties

Sociaal Geografisch Bureau
Drs. J.M. Schiff
November 2006

Migrantenclubjes

Hassan Bahara in NRC, 18 april 2012

De zin en onzin van migrantenorganisaties

Ewoud Butter op de Blog van Ewoud en www.RepubliekAllochtonië.nl, 13 september 2010

Grundsätze für die Vergabe von Zuwendungen aus Haushaltmitteln zur Umsetzung des Berliner Aktionsprogramm "Vielfalt fördern – Zusammenhalt stärken"

Brief aan de verantwoordelijke voor integratie en migratie van de Senaat van Berlijn
Januari 2008

Bijlage 2

Inhoudelijke analyse alle projecten van zelforganisaties in 2011

De inhoud van bijlage 2 is hier niet opgenomen.

De lengte van deze publicatie en de mogelijke vertrouwelijkheid van bepaalde informatie spelen hierbij een rol. Voor eventuele vragen kan contact worden opgenomen met Fonds 1818.

Bijlage 3

Evaluatievragen

Van de meeste ondersteunde projecten was al een evaluatieformulier ontvangen, conform de standaardvoorwaarden bij een donatie. Deze evaluaties gaven echter niet in alle gevallen genoeg informatie om een duidelijke conclusie te kunnen trekken over de werking van een project. Bovendien leek het ons zinvol om algemene vragen te stellen die project overstijgend zijn en meer gericht op algemene ontwikkelingen en waarnemingen. Ook hebben we de kans gegrepen om te vragen waar ze tegenaan lopen, wat de wensen en behoeften zijn, waar Fonds 1818 een rol in zou kunnen spelen en eventuele aanbevelingen.

Al met al leverde dat onderstaande vragen op. Al naar gelang de aard van het project en de organisatie, en van de informatie die al was gegeven, zijn hieruit vragen geselecteerd en voorgelegd.

- ✓ Wat er ging er goed bij de uitvoering van het project?
- ✓ Wat ging er minder goed, wat zou u een volgende keer anders doen?
- ✓ Heeft het project een vervolg gekregen?
- ✓ Zijn jullie nog bezig met hetzelfde onderwerp, op welke manier?
- ✓ Als jullie er niets meer mee doen, hoe komt dat dan? (niet meer nodig, geen geld, geen menskracht, geen belangstelling etc.)
- ✓ Merken jullie nog iets van de effecten van het project? Op welke manier?
- ✓ Wat hebben / hadden jullie nodig om verder aan dit onderwerp te werken? (geld, vrijwilligers, deskundigheid, organisatie, samenwerking...etc.)
- ✓ Heeft het project geleid tot andere, nieuwe activiteiten?
- ✓ Waren er onbedoelde neveneffecten? (positief of negatief)
- ✓ Zou een andere organisatie ook het project uit kunnen voeren? Welke organisatie?
- ✓ Wat maakte jullie organisatie de meest geschikte uitvoerder van het project?
- ✓ Welke projecten zouden jullie in de toekomst willen uitvoeren? Welke maatschappelijke ontwikkelingen zijn van belang voor jullie organisatie?
- ✓ Hoe ziet jullie organisatie er over drie jaar uit volgens u? Welke kansen en bedreigingen ziet u?
- ✓ Wat zou u graag van Fonds 1818 willen? Hoe kunnen wij helpen bij het realiseren van uw doelstellingen? (naast het geven van geld).

Bijlage 4

Deelnemers interviews en expertmeeting

De inhoud van bijlage 4 is hier niet opgenomen.

De lengte van deze publicatie en de mogelijke vertrouwelijkheid van bepaalde informatie spelen hierbij een rol. Voor eventuele vragen kan contact worden opgenomen met Fonds 1818.

Deelnemers interviews